

Centrinis Tian Šanis 1998 (5s.k.) - Terskej-Alatau kalnagūbris - Kuiliu masyvas

Centrinis Tian Šanis 1998 (5 s.k.)

Autorius: Dainius Rusakevičius (<mailto:dairus@fm.vtu.lt>)

Taip pat: *Dienoraštis* ir *Nuotraukos*

Maršrutas:

Teplokliučenka - Čon-Uzen up. - rad. Kokbor per. (2A*) - Chatidži per. (2A*) - Saryčat up. - Ryt. Kuiliu up. - Bordu up. - Vak. Amundseno per. (3A) - Amundseno virš. (2B) - Terektos led. - Ryt. Karatoro led. - Ryt. Karatoro (Zimino) per. (3A) - Parchomenko virš. (2A) - Karator up. - Karakol-Tor up. - Epiūros per. (2A*) - Ontor per. (1B) - Ontor up. - Karakol up. - Karakolis

Ilgis - 225 km. Žygio trukmė - 15 dienų. Kategorinių perėjų ir viršūnių - 8.

Žygio dalyviai

Dalyvis	Patirtis	Gimimo metai	Pareigos žygyje
RUSAKEVIČIUS DAINIUS	C. Kaukazas-3(v); V. Kaukazas-4(v); C. TianŠanis-4(v); Altajus-4(d); C. TianŠanis-5(d);	1970	Vadovas
SRIUBAS EGIDIJUS	C. Kaukazas-3(d); V. Kaukazas-4(d).	1975	Ūkvedys
SRIUBIENĖ RASA	C. Kaukazas-3(d); V. Kaukazas-4(d).	1975	Medikė
ČERNIAUSKAS EUGENIJUS	C. Kaukazas-3(d); V. Kaukazas-4(d).	1970	Fotografas
RALYTĖ JURGA	V. Kaukazas-4(d).	1977	
SAŽENYTĖ EUGENIJA	C. Kaukazas-3(d)	1976	
ZAVECKAS ANDRIUS	C. Kaukazas-4(d), Aukšt. Angara- 5(slidžių, d.)	1976	Remontininkas
SUBAČIŪTĖ SIGITA	C. Kaukazas-2(d), Altajus-3(d)	1974	Metraštininkė

Praeitose perėjos ir viršūnės

Eil. Nr.	Pavadinimas	Sudėtingumo kategorija	Aukštis, m	Charakteristika	Pastabos
1.	Kokbor per.	2 A*	4300	snieg.-led.	rad. <-> Vak. Čon-Uzen led.
2.	Chatidži per.	2 A*	4200	nuobir.-led.-snieg.	Ryt. Čon-Uzen led. -> Saryčat up.
3.	Vak. Amundseno per.	3A	4500	snieg.-led.	Vak. Bordu led. -> Šiaur. Terektos led. atšaka
4.	Amundseno virš.	2B	5041	led., snieg.	<-> nuo Vak. Amundseno per.
5.	Ryt. Karakol (Zimino) per.	3A	4400	led. - uol.	led. Ryt. Karator -> led. Karator
6.	Parchomenko virš.	2A	4850	nuobir., led.,	<-> nuo Ryt. Kara-kol

				snieg.	(Zimino) per.
7.	Epiūros per.	2A*	4300	snieg.-led.	Epiūros led. -> Džigito led.
8.	Ontor per.	1B	3900	snieg.-led.	Džigito led. -> Ontor led.

Maršruto aprašymas

Data	Žygio dn.	Praeita maršruto atkarpa	Km	Ėjimo laik.	Trumpas maršruto aprašymas	Meteo sąlygos
1998 08 05	1	Teplokliučenka-Arašano upė	7	3	Vakare iš Karakolio samdytu RAF atvažiuojame iki Aksu ir Arašano upių santakos, prieš tiltą kairiu Arašano upės krantu eina kelias link karštų šaltinių. Einame keliu iki tilto per upę ir už jo stojame dešiniajame upės krante nakvynei.	Mėnesiena, nelyja
08 06	2	Arašano upė - Taštekt-Tor ir Čon-Uzen upių santaka	20	7	Toliau einame keliu dešiniu upės krantu iki Kurorto, už jo šalia dešinio upės intako pietaujame. Takeliu einame palei upę toliau, pradeda smarkiai lyti, netoli upių santakos po eglėm stojame	Iki pietų nesmarkiai lynoja, po pietų pradeda smarkiai lyti

					nakvynei.	
08 07	3	Čon-Uzen upė - morena šalia Ryt. Čon-Uzen ledyno	12	10	Šalia Čabano stovyklos prie upių santakos per rąstus persikeliame per Taštektor upę ir dešiniu Čon-Uzen upės šlaitu takeliu kylame į viršų iki upės santakos su Takyr-Tor upe. Toliau šalia upės per morenas kylame į viršutinį slėnį. Pietaujame, džioviname daiktus. Kertame kampą per didelę moreną ir kylame palei dešinę ledyno moreną "grioviu" iki jo pabaigos. Stovyklą rengiame aukščiau ledyno liežuvio ant morenos.	Dieną giedra, saulėta, vakare pradeda lynoti
08 08	4	rad. Kokbor per. (2A*, 4300 m)	17	11	Darome aklimatizaciją. Anksti ryte per moreną nusileidžiamė iki ledyno liežuvio ir per jį persikeliame į kitą upės	Ryte lyja, dieną saulėta, vakare stipriai lyja

					<p>krantą. Toliau per morenas kertame kampa, kylame į viršų per ledyną iki perėjos. Jaučiasi aukštis. Kabiname virves (2x45m) per aptekėjusį ledą ir pakylame į perėją dešiniau žemiausio jos taško. Viršuje debesys, vaizdų nedaug. Grįžtame atgal tuo pačiu keliu.</p>	
08 09	5	Chatidži per. (2A*, 4200 m)	6	7	<p>Morenos viršumi kylame toliau, išeiname ant ledyno netoli perėjos pakilimo. Pietaujame. Kadangi iš dešinės pastoviai yra akmenys, per moreną kylame kiek į kairę ir palei uolas išeiname iki pagrindinio ledinio pakilimo. Kabiname virves (viso 100 m) ir po</p>	<p>Diena saulėta, po pietų viršuje prasideda pūga, vakare krituliai baigiasi</p>

					<p>vieną pakylame ant perėjos. Prasideda pūga. Viršuje stojame nakvynei.</p>	
08 10	6	Saryčat ledynas-Saryčat upė	16	9	<p>Einame ryšiais Žemyn iki ledo, toliau kaire puse per moreną apeiname ledyno kritimą ir jau lygiu ledu laikydami kairės išeiname iki pat ledyno liežuvio. Toliau einame Saryčat upės kairiu krantu per užliejamus akmenynus iki viršutinio slėnio galo. Pietaujame. Prieš staigų upės kritimą keliamės per upę (turėklas). Einame žemyn kiek į dešinę iki takelio, toliau takeliu iki dešinio intako. Kadangi jau pavakarys, tenka vėl organizuoti perkėlą (turėklas) per patvinusį upelį. Iki</p>	<p>Iš ryto lynoja, dieną giedra su pragiedruliais, vakare vėl pradeda lyti.</p>

					sutemų leidžiamės dešiniu upės krantu ir stojame nakvynei šalia upės.	
08 11	7	Saryčat upė- Ryt. Kuiliu upė	14	6	Anksti ryte skubame žemyn, kad spėti persikelti per Kuiliu upę, tačiau nespėjame, nes gana toli ir kol pasiekiame upę vanduo jau pakyla. Pietaujame. Kadangi atsilikame nuo grafiko ir blogai jaučiasi Sigita, nutariame eiti atsarginiu variantu. Toliau einame kairiu Kuiliu upės krantu. Čia praveistas neblogas keliukas, kuriuo važinėja jakų augintojai. Netoli Bordu ir Kuiliu upių santakos 16.00 stojame nakvynei.	Iš ryto lynoja, dieną šviečia saulė
08 12	8	Bordu-Tor upė - Vak. Bordu ledynas	15	8	Anksti ryte persikeliame per Kuiliu upę. Prie	Visą dieną geras oras, saulėta. Vakare ant

					<p>Bordu upės santakos paliekame užmetimą ir kylame dešiniu Bordu upės krantu į viršų iki dešinio intako. Upelis akyse tvinsta. Vienas grupės narys spėja perbristi su sauga per upę, organizuoja me oro perkėlą, kartu ir pietaujame. Toliau einame dešiniu krantu iki viršutinio slėnio. Pergalinę moreną išeiname ant ledyno vidurinės morenos ir ja einame iki jos galo, iki staigaus pakilimo į perėją. Stojame ant ledo tarp ledo "grybų" nakvynei.</p>	ledyno smarkiai šąla.
08 13	9	Vak. Amundseno per. (3A, 4500 m.)	2	8	<p>Perėjos šlaitas išvogotas lavinų. Pakilimui pasirenkame ilgesnį (išėjimas aukščiau</p>	Puikus oras, saulėta.

					<p>perėjos) bet saugesnį variantą - per nedidelius gūbrius kairiau perėjos balno. Iš pradžių kylame per sušalusį sniegą ryšiais, vėliau kabiname virves. Pakabinam 12 x 50 m. virvių, traversuojame šlaitą (1 virvė turėklų) ir keturais nusileidžiam ant perėjos. Mes antra lietuvių grupė pakilusi į šią perėją. Nuo 1986 metų kai perėją praėjo Gaučio vad. lietuvių turistų grupė, čia buvo tik viena rusų turistų grupė. Nuostabūs vaizdai. Chan-Tengris, Pobeda ir dar daug puikių viršūnių aplink. Nakvojame ant perėjos.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

08 14	10	Amundseno virš. (2B,5041m) -Terektos led. - Ryt. Karator led.	10	9	Brėkštant lipame į viršūnę. Einame su katėmis snieguota ketera, pasitaiko trumpos ledo atkarpos. Įveikiame statų pakilimą prieš pat viršūnę (2x45m) ir jau viršus. Viršūnėje susieina trys keteros. Turo nėra. Sukrauname turą nuo viršūnės į Vak. ant uolų iškyšulio ir tuo pačiu keliu leidžiamės žemyn. Nuo perėjos nusileidimas aptekėjusio ledo pietiniu šlaitu, tad iš už viršūnės išlindus saulei pastoviai iš visų pusių pradeda byrėti akmenys, todėl reikia skubėti. Kabiname virves 3x50 m. ir skubame žemyn. Pietaujame. Leidžiamės Terektos	Iki pietų geras oras, po pietų apsiniaukia. Vakare pradeda snyguriuoti, kyla vėjas.
-------	----	--	----	---	--	---

					ledynu iki kairiojo ledyno intako (kelias link Ryt.Amundseno per.). dešinėje pusėje suspaustas uolų iš abiejų pusių ledokritis. Kylame juo laikydamiesi dešinės pusės. Randame praėjimą į dešinę prie uolų, virš ledokričio. Tolumoje matosi Vak. Karator perėja, o dešiniau už kalno peties ir Rytinė. Ant ledyno stojame nakvynei.	
08 15	11	“Dniovké”, rad. Parchomenko viršūnė (2A,4850 m)	5	4	Naktį pusto, ryte debesys ir pūga. Po pietų nustoja snigti, susidedame daiktus ir pakylame ant perėjos. Turas dešinėje pusėje ant keteros prie pat kalno šlaito. Raštelis sušlapęs ir neįskaitomas. Vėl pradeda snigti.	Vėjas, šlapias sniegas

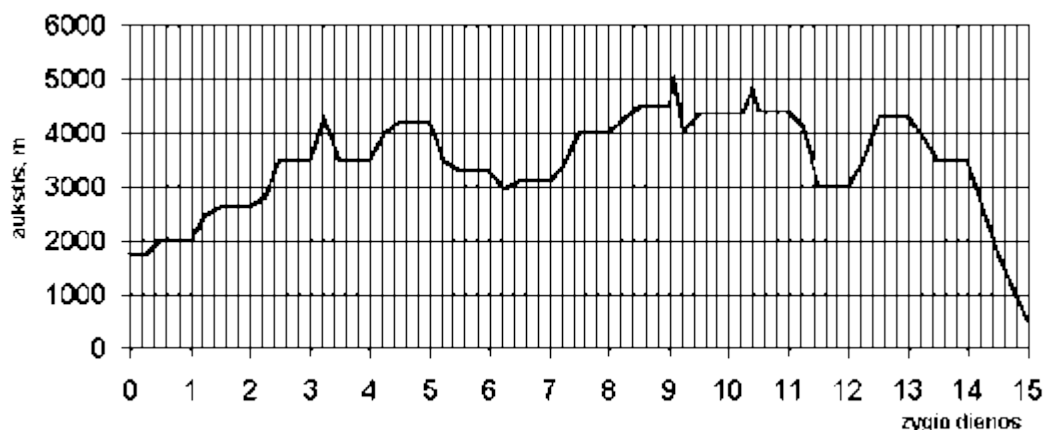
					<p>Statome palapines ant perėjos. Vakare oras kiek pasitaiso. Lipame į Parchomenko viršūnę. Pakilimas iš pradžių morena, po to palei uolas stambia morena, toliau apledijusia snieguota ketera. Ant viršūnės nėra turo. Pastatome turą ir paliekame raštelį. Debesuota, todėl vaizdų aplink nedaug. Tuo pačiu keliu leidžiamės ant perėjos.</p>	
08 16	12	Vak. Karatoro ledynas - Ryt. Kuiliu upė	17	9	<p>Visą naktį sninga ir pusto. Ryte palapinės vos matosi iš po sniego. Oras pradėjo taisytis. Kabiname diulferį (60 m) ir tris virves po 45 m. Ir nusileidžiamė ant ledyno. Toliau einame žemyn palei ledyną</p>	Iš ryto sninga, dieną saulėtas oras

					<p>dešine morena. Prie intako, kuriuo reiktų kilti link Ščorso perėjos pietaujame. Toje vietoje pereiname į kitą ledyno pusę ir nusileidžiamė ant kairiojo upės kranto. Toliau einame palei upę iki Karakol-Tor ir Ašu-Tor upių santakos. Vanduo aukštas todėl stojame nakvynei prieš persikėlimui tinkamą vietą.</p>	
08 17	13	Karakol-Tor upė - Vak. Karakolio ledynas - Epiūros perėja (2A*, 4300m)	22	10	<p>Anksti ryte brendam per upę ir einame taku palei Karakol-Tor upę. Takas yra iki pat morenos, nes šiose vietose ganomi jakai. Per moreną pakylame ant Vak. Karakolio ledyno. Toliau kylame juo iki pakilimo link Epiūros</p>	<p>Visą dieną neblogas oras, po to pradeda lynoti, Vakare oras vėl pagerėja</p>

					ledyno. Per moreną į lipame į dešinę iki ledyno ir juo pakylame iki Epiūros perėjos, kuri iš tolo panaši į plyšį kalnagūbryje. Nakvojame ant perėjos.	
08 18	14	Džigito ledynas - Ontor perėja (1B,3900 m)-Ontoro ledynas - Ontor upė	17	9	Leidžiamės iš pradžių nuo perėjos einančia snieguota ketera, po to einame į dešinę tiesiai link Ontor perėjos. Kabiname 100 m turėklų ir per nesudėtingą ledokritį nusileidžiam ant ledyno priešais Ontor perėją. Pakylame ledynu ant perėjos, per moreną pasileidę iki ledyno pietaujame. Toliau einame Ontor ledynu laikydami dešinės pusės iki ledyno posūkio, čia sukame į dešinę ir per pievas leidžiamės	Iki pietų saulėta, po pietų pradeda smarkiai lyti.

					toliau. Iš dešinės priėjus kalno šlaitą leidžiamės žemyn link ledyno ir šoninės morenos viršumi nusileidžiam e iki upės. Einame dešiniu upės krantu palei kalno šlaitą iki staigaus upės kritimo ir čia stojame nakvynei.	
	15		35	10	Persikeliamo į upės kairį krantą ir alpinistų takeliu nusileidžiam e iki buvusio alplagerio, dabar ten gyvena čabanai, toliau keliuku einame iki pat Karakolio	Lyja su pragiedruliais
viso nueita pėsčiomis 225 km.						

Aukščio grafikas

Perėjų raštelių sąrašas

Eil. Nr.	Perėja	Grupė	Vadovas	Data
1.	Kokbor	Krasnojarsko	nejrašyta	97.07.26
2.	Chatidži	Vilniaus	O.Lukošiūtė	1995.07.29
3.	Vak. Amundseno	Novosibirskas	Salnikov G.E.	93.08.22
4.	Amundseno virš.	-	-	-
5.	Ryt. Karator	raštelis sušlapęs	neįskaitoma	neįskaitoma
6.	Parchomenko virš.	-	-	-
7.	Epi ūra	Klaipėdos	Bardauskas R.	98.08.17
8.	Ontor	ture raštelio nėra	-	-

Žygio išvados ir rezultatai

Pagrindinis žygio rezultatas, kad praeitas įdomus ir sudėtingas maršrutas. Pamatytas didelis ir įvairus kalnų rajonas. Praeita daug perėjų. Kai kurios maršruto atkarpos, įvertinus susiklosčiusias sąlygas buvo praeitos atsarginiais variantais, nes trukdė pastovūs lietūs. Įveikta saugiai ir gana daug rimtų kliūčių. Pasiektas pagrindinis žygio uždavinys - aplankyti Kuiliu kalnų masyvas. Antrą kartą lietuvių grupė praėjo Vak. Amundseno perėją, pirmą kartą įlipa į Amundseno ir Parchomenko viršūnes. Pirmą kartą Lietuvos turistai praėjo Ryt. Karatoro perėją. Pamatyta daug gražių upių slėnių: Arašano, Saryčato, Ryt. Kuiliu, Bordu-Tor, Kara-Tor, Karakol-Tor, Ontor ir Karakolio. Įdomiausi ir didžiausią įspūdį paliko Saryčat, Kuiliu, Karator aukštupys, Ontor upės slėniai. Siūlytume dažniau planuoti žygius sudėtingame ir įdomiame Kuiliu masyve, o taip pat nepamiršti ir Terskejaus.

Naudota literatūra

LKS ataskaita Nr.2004. vad.Gaučys, V kat. Kalnų žygis, 1986 m.

LKS ataskaita, vad. A. Jucevičius, VI kat kalnų žygis.

Vadovas: Dainius Rusakevičius; tel.: n.: 8-285-20064; d.: 8-22-300593; E-mail: dairus@fm.vtu.lt